

Vuxenutbildning

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett trettiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2008 som rör vuxenutbildning. I motionerna tas bl.a. frågor upp om vuxenutbildningens omfattning och inriktning och om svenska för invandrare (sfi).

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående satsningar och beredning och arbete i Regeringskansliet.

I betänkandet finns reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Vuxenutbildningens omfattning och inriktning	5
Eftergymnasial yrkesutbildning	6
Resurser till vuxenutbildningen m.m.	8
Punktskrift	9
Svenska för invandrare m.m.	10
Reservationer	13
1. Vuxenutbildningens omfattning och inriktning, punkt 1 (s)	13
2. Eftergymnasial yrkesutbildning, punkt 2 (s)	14
3. Resurser till vuxenutbildningen m.m., punkt 3 (s)	14
4. Resurser till vuxenutbildningen m.m., punkt 3 (mp)	15
5. Svenska för invandrare m.m., punkt 5 (s)	15
6. Svenska för invandrare m.m., punkt 5 (v)	16
7. Svenska för invandrare m.m., punkt 5 (mp)	17
Särskilt yttrande	18
Resurser till vuxenutbildningen m.m., punkt 3 (v)	18
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vuxenutbildningens omfattning och inriktning

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub279, 2008/09:Ub326, 2008/09:Ub397, 2008/09:Ub532, 2008/09:Ub538, 2008/09:Ub593 och 2008/09:Ub596 yrkande 1.

Reservation 1 (s)

2. Eftergymnasial yrkesutbildning

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub591 yrkande 7.

Reservation 2 (s)

3. Resurser till vuxenutbildningen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C448 yrkande 8, 2008/09:Ub217, 2008/09:Ub256, 2008/09:Ub257, 2008/09:Ub277, 2008/09:Ub333, 2008/09:Ub408 och 2008/09:Ub596 yrkandena 2 och 3.

Reservation 3 (s)

Reservation 4 (mp)

4. Punktskrift

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub289, 2008/09:Ub395 och 2008/09:Ub569 yrkandena 1 och 2.

5. Svenska för invandrare m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Sf343 yrkande 20, 2008/09:Ub344 yrkandena 1–3, 2008/09:Ub361, 2008/09:Ub400, 2008/09:Ub450, 2008/09:Ub596 yrkandena 4 och 5, 2008/09:A380 yrkande 2 och 2008/09:A402 yrkandena 17 och 18.

Reservation 5 (s)

Reservation 6 (v)

Reservation 7 (mp)

Stockholm den 26 februari 2009

På utbildningsutskottets vägnar

Sofia Larsen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Larsen (c), Marie Grönlund (s), Margareta Pålsson (m), Mats Gerdau (m), Betty Malmberg (m), Agneta Lundberg (s), Christer Nylander (fp), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Patrik Forslund (m), Rossana Dinamarca (v), Thomas Strand (s), Mats Pertoft (mp), Göran Thingwall (m), Caroline Helmersson-Olsson (s), Per Lodenius (c) och Eva Johnsson (kd).

Utskottets överväganden

Vuxenutbildningens omfattning och inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en flexibel och lätt-tillgänglig vuxenutbildning och livslångt lärande.

Jämför reservation 1 (s).

Motionerna

Socialdemokraterna begär i motion 2008/09:Ub596 yrkande 1 att det åter ska vara en hög ambition att erbjuda alla som har behov av det en flexibel och lättillgänglig vuxenutbildning. Motionärerna menar att det behövs ett utbildningssystem som är anpassat till ett livslångt lärande. Vidare anför Socialdemokraterna i motion 2008/09:Ub593 att jämställdhet ska prägla all verksamhet genom hela utbildningssystemet, från förskola till forskning.

Också i motionerna 2008/09:Ub326 (s), 2008/09:Ub397 (s), 2008/09:Ub532 (s) och 2008/09:Ub538 (s) betonas bl.a. vikten av det livslånga lärandet.

I motion 2008/09:Ub279 (m) anføres att valfrihet bör råda inom vuxenutbildningen. Vuxna som vill studera inom komvux eller svenska för invandrare (sfi) bör få välja var och hur det ska ske. Rätten att välja komvux i grannkommunen eller hos en privat anordnare på samma sätt som inom grundskolan och gymnasiet finns inte.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet vill inledningsvis understryka betydelsen av vuxenutbildning och det livslånga lärandet. Utgångspunkten ska vara, som utskottet tidigare uttryckt (bet. 2007/08:UbU10), de vuxnas individuella behov av utbildning och personlig utveckling samt arbetsmarknadens behov. Grundläggande vuxenutbildning och grundläggande vuxenutbildning för utvecklingsstörda (grundläggande särvox) är viktiga motsvarigheter till den obligatoriska skolan. Likaså utgör den gymnasiala vuxenutbildningen och gymnasial särvox centrala komplement till gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Övergripande bestämmelser om kommunal vuxenutbildning (komvux) finns i 11 kap. skollagen (1985:1100). Varje kommun ansvarar för att de invånare som har rätt till grundläggande vuxenutbildning och önskar delta i den också får göra det (8 och 10 §§). När det gäller gymnasial vuxenutbildning föreskrivs att kommunerna ska erbjuda sådan och att de därvid ska sträva efter att erbjuda utbildning som svarar mot efterfrågan och behov (17 §).

Utskottet anser att det är viktigt att höja kvaliteten, stärka valfriheten och öka mångfalden av anordnare inom vuxenutbildningen. De enskildas möjlighet att stärka sin ställning i samhället och arbetslivet underlättas av en väl utbyggd och högkvalitativ vuxenutbildning. Utskottet ser också fram emot förslag om ökad rätt till gymnasial vuxenutbildning.

Inom Regeringskansliet pågår beredning av utredningar och andra insatser som rör vuxenutbildning, bl.a. enligt följande.

Det pågår ett arbete med förslag om en utökad s.k. betygsrätt, ökade möjligheter till överlåtelse av myndighetsutövning vid utbildning på entreprenad och möjlighet att bedriva sfi i folkhögskola. Remisstiden för remisspromemorian En utökad betygsrätt för enskilda utbildningssamordnare, kommunal överlåtelse av myndighetsuppgifter, sfi i folkhögskola m.m. (U2008/6038/SV) löpte ut den 15 januari 2009 och ärendet är under beredning.

Frivuxutredningen har överlämnat sitt betänkande Frivux – Valfrihet i vuxenutbildningen (SOU 2008:17). Vissa av frågorna som tas upp i betänkandet, bl.a. sfi i folkhögskola, bereds i samband med beredningen av remisspromemorian ovan.

En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har i uppdrag att undersöka och lämna förslag på hur en rättighet för vuxna att ta del av gymnasial vuxenutbildning och gymnasial vuxenutbildning för utvecklingsstörda kan utformas. Ärendet är under beredning.

Gymnasieutredningen har i mars 2008 överlämnat sitt betänkande Framtidsvägen – En reformerad gymnasieskola (SOU 2008:27). I betänkandet finns förslag om den närmare utformningen av gymnasieexamen med yrkesförberedande inriktning – en yrkesexamen för ungdomar och vuxna. Proposition planeras till i vår. Vidare ingår vuxenutbildningen i det pågående arbetet med en ny skollag.

Som redogörs för nedan, har det nyligen gjorts omfattande satsningar på resurser till vuxenutbildningen. Därtill kommer riksdagen inom kort att besluta om inrättandet av den nya yrkeshögskolan (prop. 2008/09:68, bet. 2008/09:UbU6).

Mot bakgrund av ovanstående finner utskottet inte anledning att föregripa pågående satsningar och nära förestående beredning av betänkanden och övrigt arbete i Regeringskansliet.

Eftergymnasial yrkesutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att det bl.a. bör inrättas en kompetenskommission.

Jämför reservation 2 (s).

Motionen

Socialdemokraterna anför i motion 2008/09:Ub591 yrkande 7 att det bör inrättas en kompetenskommission. Kommissionen ska, i kontakt med branschföreträdare, snabbt kartlägga utbildningsbehovet såväl nationellt som för varje län och region. Därefter ska kompetenskommissionen ha mandat att köpa yrkesutbildningar från kommuner, högskolor, privata utbildningsföretag och andra utbildningsanordnare. Utbildningarna ska vara yrkesinriktade och ha en nära koppling till arbetslivet. De ska omfatta såväl gymnasial och eftergymnasial nivå som högskolenivå. Det behövs vidare en generell utbyggnad av vuxenutbildningen inom de yrkesförberedande programmen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Som ovan nämns, kommer riksdagen inom kort att besluta om yrkeshögskolan. Eftergymnasiala yrkesutbildningar som inte utgör högskoleutbildningar sammanförs under ett gemensamt regelverk benämnt yrkeshögskolan. En lag om yrkeshögskolan reglerar verksamheten. Lagen syftar till att säkerställa att eftergymnasiala yrkesutbildningar inom yrkeshögskolan som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd, att statens stöd för utbildningarna fördelas effektivt och att utbildningarna håller hög kvalitet. Lagen syftar även till att inom smala yrkesområden tillgodose behovet av eftergymnasiala yrkesutbildningar som avses leda till förvärvsarbete för de studerande eller till en ny nivå inom deras yrke. En särskild myndighet, Myndigheten för yrkeshögskolan, inrättas med uppgift att administrera de utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan m.m. Lagen om yrkeshögskolan avses träda i kraft den 15 april 2009 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2009.

Som utskottet anför (bet. 2008/09:UbU6) är utskottets uppfattning att det behövs ett samlat grepp om den eftergymnasiala yrkesutbildningen. Utskottet anser att det behövs en ny organisation som kan hantera denna grupp utbildningar mer effektivt än vad som hittills har varit fallet och välkomnar den reform som nu genomförts.

Utskottet anser därmed att det inte behövs ytterligare en instans som involveras i yrkesutbildningen vid sidan av kommunerna, Arbetsförmedlingen och yrkeshögskolan. Det är viktigt att ansvarsgränserna är tydliga.

Resurser till vuxenutbildningen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ökade satsningar på vuxenutbildningen.

Jämför reservationerna 3 (s) och 4 (mp) samt särskilt yttrande (v).

Motionerna

Socialdemokraterna begär i sin motion 2008/09:Ub596 (s) yrkandena 2 och 3 att det statliga stödet till kommunal vuxenutbildning stärks. Det behövs enligt Socialdemokraterna riktade insatser för att underlätta för studieovana grupper att studera. Motionärerna vill särskilt stimulera dem som har kort tidigare utbildning att våga satsa på att utbilda sig genom att skapa generösa studiestöd och erbjuda en mångfald av studieformer. Det bör bl.a. inrättas fler komvuxplatser. Liknande synpunkter förs fram i motionerna 2008/09:Ub217 (s), 2008/09:Ub256 (s), 2008/09:Ub257 (s) och 2008/09:Ub277 (s). I motionerna 2008/09:Ub333 (s) och 2008/09:Ub408 (s) föreslås att det statliga stödet till vuxenutbildning i kommunerna bör få en fördelningsprofil där kommuner med större behov av vuxenutbildning tilldelas mer medel än kommuner med mindre behov av vuxenutbildning.

Miljöpartiet anför i sin motion 2008/09:C448 yrkande 8 att det behövs insatser för att öka tillgången till utbildad arbetskraft inom den kvalificerade yrkesutbildningen inom området samhällsbyggnad och byggt teknik. Den kvalificerade yrkesutbildningen bör utökas fr.o.m. 2009 för utbildning inom energisnålbyggande och energieffektivisering. Vidare föreslås att medel tillförs komvux och att delar av dessa medel används för utbildningar inom energieffektivisering samt att gymnasieskolans kursplaner på byggprogrammet ses över för att fånga in det ökade behovet av kunskaper i energisnålt byggande och renoveringar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Regeringen vidtar flera åtgärder för att åstadkomma angelägna förstärkningar inom yrkesutbildningen för vuxna. Riksdagen kommer inom kort att besluta om ett antal satsningar som värnar jobb och sysselsättning och som skapar förutsättningar för arbetslösa, eller dem som riskerar arbetslöshet, att få jobb, kompetensutveckling eller utbildning. Satsningarna gäller utöver budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18). Satsningarna innebär ändrade anslag m.m. för budgetåret 2009. I budgetpropositionen föreslog regeringen 1,2 miljarder kronor för utbyggd yrkesvux över tre år. I propositionen om satsningar för att värna jobb och omställning (prop. 2008/09:97) utökades denna satsning med drygt 196 miljoner kronor 2009. Sammantaget innebär detta att staten ökar antalet

platser med 30 % inom den gymnasiala yrkesutbildningen för vuxna. Till detta ska läggas en utökning av antalet platser inom den eftergymnasiala yrkesutbildningen om ca 6 500 platser. De åtgärder på utbildningsområdet som vidtas ökar, enligt utskottet, möjligheten till utbildning inom det reguljära utbildningssystemet.

För att stimulera fler arbetslösa som är över 25 år att söka en yrkesinriktad utbildning inom kommunal gymnasial vuxenutbildning ges det dessutom möjlighet för arbetslösa att få studiemedel med den högre bidragsnivån tillfälligt under 2009 och 2010. Utökningen bör omfatta all yrkesinriktad utbildning inom den kommunala gymnasiala vuxenutbildningen.

Utskottets uppfattning är att satsningarna inom det reguljära utbildningsområdet är nödvändiga och att de kommer att spela en viktig roll för att klara den förändring och utmaning som arbetsmarknaden står inför de närmaste åren. Utbildningssystemet kommer att vara en viktig faktor vad gäller att mildra effekten av lågkonjunkturen och inte minst för att ge individer möjligheter att stå bättre rustade att få ett nytt arbete. Som utskottet nyligen uttalat (2008/09:UbU1y), anser utskottet att de avvägningar som ligger bakom satsningarna är rimliga och för närvarande fullt tillräckliga.

Utskottet kan i övrigt konstatera att sättet att fördela statliga stöd till den kommunala vuxenutbildningen nyligen har ändrats och att inga nya omständigheter har tillkommit som gör att frågan har kommit i något annat läge än när riksdagen senast behandlade den (bet. 2007/08:UbU10).

Punktskrift

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ansvar för undervisning i punktskrift m.m.

Motionerna

I motionerna 2008/09:Ub289 (s), 2008/09:Ub395 (fp) och 2008/09:Ub569 (v) yrkandena 1 och 2 anförs att punktskriftsundervisningen i dag är begränsad genom en oklar ansvarsfördelning. Motionärerna påtalar behovet av att se över vilken instans i samhället som ska ha ansvaret för att personer som blivit synskadade i vuxen ålder får undervisning i punktskrift. Det finns ingen lag som garanterar undervisning i punktskrift för en person som i vuxen ålder blivit synskadad. Dessa personer måste, enligt motionärerna, garanteras en god undervisning i punktskrift.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att motionsyrkandena avslås.

Utskottet konstaterar att personer som i vuxen ålder får en synskada som medför att de behöver lära sig punktskrift normalt får undervisning i detta genom landstingens syncentraler. Utbildning i punktskrift sker även vid folkhögskolor. Vidare ger Specialpedagogiska institutet råd och stöd till huvudmän i specialpedagogiska frågor som rör barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder. Institutet ska dessutom främja utveckling, anpassning, framställning och distribution av läromedel för barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder, t.ex. synskada. Punktskriftsnämnden är en statlig nämnd knuten till Talboks- och punktskriftsbiblioteket. Nämnden har bl.a. i uppdrag att gynna användningen av punktskrift och publicera böcker om punktskrift och taktila bilder.

Utskottet har i tidigare betänkande (bet. 2006/07:UbU10 s. 11) ansett att de samlade möjligheterna till punktskriftsutbildning är goda. När det gäller ansvarsfördelningen mellan myndigheter och andra aktörer inom punktskriftsutbildningen kan utskottet – mot bakgrund av den nuvarande ansvarsfördelningen – inte heller denna gång se något behov av att se över frågan.

Svenska för invandrare m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. förbättrad sfi-undervisning och utvärdering av sfi-undervisningen.

Jämför reservationerna 5 (s), 6 (v) och 7 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna understryker i sin motion 2008/09:Ub596 yrkandena 4 och 5 vikten av att kvalitetssäkra och individualisera sfi-undervisningen, att införa en rätt till ett lägsta antal undervisningstimmar samt stärka kontakten med arbetslivet. Förutsättningarna för att erbjuda fler sfi-studerande svenskundervisning på sitt modersmål bör öka, och skrivningarna i kursplanen om modersmålets betydelse bör stärkas. Socialdemokraterna anser att kommunerna bör uppmantras att erbjuda kontinuerligt intag för sfi-studerande som snabbt behöver komma i gång med sina studier och att erbjuda flexibla studietider. Liknanden yrkanden framförs i motionerna 2008/09:Ub450 (s) och 2008/09:A380 (s) yrkande 2.

I motionerna 2008/09:Ub361 (s), 2008/09:Ub400 (s) och 2008/09:Ub344 (fp) yrkandena 1 och 2 anförs på likartat sätt att det i dag inte finns krav på kommunerna att dessa ska tillhandahålla sfi-undervisning för dem med särskilda behov i form av funktionshinder. Regeringen bör skyndsamt överväga att utreda bl.a. hur sfi-undervisningen ska kunna påbörjas inom tre månader även för dem som har någon form av funktionshinder samt hur en likvärdig kvalitativ sfi-undervisning för alla invandrare, inklusive funktionshindrade, kan tillhandahållas. Vidare begärs i motion 2008/09:Ub344

(fp) yrkande 3 att det statliga talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) bör ges ansvar för litteraturförsörjningen för sfi-elever med synskada i syfte att garantera en kvalitativ och effektiv produktion av studiematerial.

Vänsterpartiet anför i motion 2008/09:Sf343 yrkande 20 att avsevärda satsningar är nödvändiga när det gäller sfi-undervisningen. Sfi bör, enligt Vänsterpartiet, på ett målinriktat sätt kunna kombineras med praktik, arbetslivsorientering, validering, annan utbildning eller förvärvsarbete. Det behövs också bl.a. fler lärarledda timmar och stärkt lärarkompetens.

Miljöpartiet anför i motion 2008/09:A402 yrkande 17 att det bör göras en effektutvärdering av sfi, vilket inte gjorts tidigare. Det bör utvärderas om sfi leder till grundläggande kunskaper i svenska och därigenom bl.a. stärker deltagarnas ställning på arbetsmarknaden. Vidare anser Miljöpartiet i samma motion yrkande 18 att det inom statlig förvaltning bör initieras ett kompetensutvecklingsprogram för att möjliggöra att anställda inom ramen för sin anställning läser sfi. Det bör även utredas om incitament kan skapas för att motivera kommuner att göra motsvarande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare uttalat (bet. 2007/08:UbU10 s. 9 f.) att en väl fungerande svenskundervisning för invandrare är en viktig byggsten för en lyckad integration för de människor som kommer till Sverige. Goda kunskaper i svenska underlättar inte bara inträdet på arbetsmarknaden och i det svenska samhället i övrigt för de vuxna utan ger dem även möjligheter att hjälpa och stötta sina barn i skolarbetet. Välutbildade lärare är enligt utskottet en förutsättning för en god undervisning.

När det gäller yrkandena om förbättrad sfi-undervisning vill utskottet anföra följande. Regeringen presenterade i februari 2008 ett stort reformprogram med ett antal åtgärder för att förbättra sfi-undervisningen, kallat sfi-lyftet. En stor del av åtgärderna har genomförts eller är på väg att genomföras enligt följande.

För att få en bättre överblick nationellt, bl.a. över resultaten och lärarnas kompetens, har Statskontoret på regeringens uppdrag gjort en utvärdering av sfi (U2008/1046/SV). Uppdraget redovisades för regeringen den 2 februari 2009 och bereds nu inom Utbildningsdepartementet, bl.a. inför budgetpropositionen 2010.

Vidare har Statens skolverk redovisat sitt uppdrag att ta fram tydliga mål för sfi. Motivet till uppdraget var dels att kursmålen för sfi skulle bli mer distinkta, dels att få till stånd en nationell likvärdighet. Regeringen beslutade den 4 december 2008 om en ny kursplan som trädde i kraft den 1 januari 2009 (förordning om kursplan för svenskundervisning för invandrare, SKOLFS 2009:2). Förordningen ska tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 januari 2009. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före detta datum.

Vidare har Skolverket fått i uppdrag (U2008/1045/SV) att utarbeta nationella slutprov på samtliga studievägar. Syftet är bl.a. att öka likvärdigheten och jämförbarheten mellan olika anordnare i landet. Detta uppdrag ska slutredovisas den 1 mars 2010.

Ytterligare en åtgärd är regeringens förslag om att införa en prestationsbaserad sfi-bonus (Ds 2008:19). Bonusen ska, enligt förslaget, ges till elever som klarar sina studier med godkänt resultat inom en viss tid. Förslaget har nyligen varit föremål för remissbehandling. Beredning av en kommande proposition pågår.

Även sfi-lärarnas kompetens omfattas av reformprogrammet. Inom ramen för det pågående lärarlyftet görs en satsning med öronmärkta medel för att höja sfi-lärarnas kompetens. Denna satsning fortgår, sammanlagt har 61 miljoner kronor fram till 2010 öronmärkts för sfi-lärarnas kompetensutveckling. Därtill förstärks den nationella inspektionen av sfi i och med att den nya nationella skolinspektionen inrättats.

Utöver reformprogrammet omfattas, som tidigare nämnts, sfi av Frivuxutredningens förslag.

Vad gäller frågan om sfi för personer med funktionsnedsättning, konstaterar utskottet att denna kategori personer självfallet omfattas av lagstiftningen om sfi. Lagstiftningen gör inte skillnad mellan personer med eller utan funktionsnedsättning. Det kan dock finnas praktiska svårigheter för kommunerna att tillhandahålla särskilda läromedel m.m. för personer med funktionsnedsättning. Utbildningsdepartementet har påbörjat ett arbete för att se över regelverket för sfi-undervisningen för personer med funktionsnedsättning. I samband med redovisningen av uppdraget med den nya kursplanen för sfi, som trädde i kraft den 1 januari 2009, har Skolverket påbörjat ett arbete med att ta fram ett kommentarmaterial rörande sfi för personer med funktionsnedsättning.

Vad gäller frågan om litteraturförsörjning till sfi-elever med synskada ska enligt skollagens (1985:1100) 13 kap. 8 § utbildningen i sfi vara avgiftsfri för eleverna. De ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Huvudmannen får dock besluta att eleverna ska hålla sig med enstaka egna hjälpmedel. I verksamheten får det också förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Mot bakgrund av det omfattande reformeringsarbete som pågår inom området, anser utskottet att motionerna får anses vara tillgodosedda.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

- 1. Vuxenutbildningens omfattning och inriktning, punkt 1 (s)**
av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s) och Caroline Helmersson-Olsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub326, 2008/09:Ub397, 2008/09:Ub532, 2008/09:Ub593 och 2008/09:Ub596 yrkande 1 och avslår motionerna 2008/09:Ub279 och 2008/09:Ub538.

Ställningstagande

Utbildning är en rättighet för alla, men vi har alla skilda förutsättningar att tillgodogöra oss denna rättighet under olika perioder av livet. Det kommer alltid att finnas människor som av olika skäl behöver fylla kunskapsluckor i vuxen ålder. Därför är det för oss socialdemokrater självklart att alla ska få mer än en chans att skaffa sig de kunskaper som behövs för att kunna leva ett berikande liv och vara efterfrågade på arbetsmarknaden. Men de som enbart ser vuxenutbildning som ett komplement för dem som misslyckats med sina studier som unga begår ett stort misstag. Vuxenutbildningens betydelse för landets och deltagarnas framtid är oerhört mycket större än så. De förändringar som hela tiden pågår på arbetsmarknaden gör att arbetskraften ständigt har ett behov av kunskapsstillskott om vår nation ska kunna hävda sig i den globala konkurrensen. Att satsa på vuxenutbildning är dessutom ett av de mest effektiva sätten att bryta kunskapsklyftor mellan människor och minska segregationen. Mot denna bakgrund vore det oklokt att inte ha ett utbildningssystem som är anpassat för livslångt lärande. Målet måste vara en generös och flexibel vuxenutbildning där en mångfald av utbildningsanordnare har ett så pass brett utbud att alla kan hitta en form som passar dem när de vill studera i vuxen ålder. Vi menar att det är särskilt viktigt att stimulera dem med kort utbildning så att de vågar satsa på vidareutbildning.

2. Eftergymnasial yrkesutbildning, punkt 2 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s) och Caroline Helmersson-Olsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub591 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi vill att det inrättas en kompetenskommission. Kommissionen ska, i kontakt med branschföreträdare, snabbt kartlägga utbildningsbehovet såväl nationellt som för varje län och region. Därefter ska kompetenskommissionen ha mandat att köpa yrkesutbildningar från kommuner, högskolor, privata utbildningsföretag och andra utbildningsanordnare. Utbildningarna ska vara yrkesinriktade och ha en nära koppling till arbetslivet. De ska omfatta såväl gymnasial och eftergymnasial nivå som högskolenivå. Vidare anser vi att det behövs en generell utbyggnad av vuxenutbildningen inom de yrkesförberedande programmen.

3. Resurser till vuxenutbildningen m.m., punkt 3 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s) och Caroline Helmersson-Olsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub217, 2008/09:Ub256, 2008/09:Ub257, 2008/09:Ub277, 2008/09:Ub333, 2008/09:Ub408 och 2008/09:Ub596 yrkandena 2 och 3 samt avslår motion 2008/09:C448 yrkande 8.

Ställningstagande

Sverige som nation har allt att vinna på att fler vuxna lär sig mer. Antalet platser i vuxenutbildningen är avgörande för om vi ska kunna stå upp för visionen om att det livslånga lärandet ska gälla för alla. Vi vill att det statliga stödet till kommunal vuxenutbildning stärks och har därför föreslagit statsbidrag motsvarande 22 000 fler vuxenutbildningsplatser än regeringen. Det behövs enligt vår mening riktade insatser för att underlätta för

studieovana grupper att studera. Vi vill särskilt stimulera dem som har kort utbildning sedan tidigare att våga satsa på att utbilda sig genom att skapa generösa studiestöd och erbjuda en mångfald av studieformer. Det bör bl.a. inrättas fler komvuxplatser.

Vi anser också att det statliga stödet till vuxenutbildning i kommunerna ska ha en fördelningsprofil där kommuner med större behov av vuxenutbildning tilldelas mer medel än kommuner med mindre behov av vuxenutbildning.

4. Resurser till vuxenutbildningen m.m., punkt 3 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:C448 yrkande 8 och avslår motionerna 2008/09:Ub217, 2008/09:Ub256, 2008/09:Ub257, 2008/09:Ub277, 2008/09:Ub333, 2008/09:Ub408 och 2008/09:Ub596 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Målet att minska energianvändningen inom bostadssektorn innebär att energianvändningen både i befintlig bebyggelse och i nybyggnation måste minska kraftigt. Därför anser vi att det behövs insatser för att öka tillgången till utbildad arbetskraft inom den kvalificerade yrkesutbildningen inom området samhällsbyggnad och byggteknik. Den kvalificerade yrkesutbildningen bör utökas fr.o.m. 2009 för utbildning inom energisnålbyggnad och energieffektivisering. Vidare anser vi att medel bör tillföras komvux och att delar av dessa medel ska användas till utbildningar inom energieffektivisering. Dessutom bör gymnasieskolans kursplaner på byggprogrammet ses över för att fånga in det ökade behovet av kunskaper i energisnål byggnad och renoveringar.

5. Svenska för invandrare m.m., punkt 5 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s) och Caroline Helmersson-Olsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub450, 2008/09:Ub596 yrkandena 4 och 5 samt 2008/09:A380 yrkande 2 och avslår motionerna 2008/09:Sf343 yrkande 20, 2008/09:Ub344 yrkandena 1–3, 2008/09:Ub361, 2008/09:Ub400 och 2008/09:A402 yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

Socialdemokraterna vill understryka vikten av att kvalitetssäkra och individualisera sfi-undervisningen. Detta vill vi göra bl.a. genom att slå vakt om det minsta antal undervisningstimmar som de sfi-studerande har rätt till samt genom att stärka kontakten med arbetslivet. Vi anser också att förutsättningarna för att erbjuda fler sfi-studerande svenskundervisning på sitt modersmål bör öka och skrivningarna i kursplanen om modersmålets betydelse bör stärkas.

Vi anser också att kommunerna bör uppmuntras att kontinuerligt erbjuda intag för sfi-studerande som snabbt behöver komma i gång med sina studier och att erbjuda flexibla studietider.

6. Svenska för invandrare m.m., punkt 5 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Sf343 yrkande 20 och avslår motionerna 2008/09:Ub344 yrkandena 1–3, 2008/09:Ub361, 2008/09:Ub400, 2008/09:Ub450, 2008/09:Ub596 yrkandena 4 och 5, 2008/09:A380 yrkande 2 och 2008/09:A402 yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att avsevärda satsningar är nödvändiga när det gäller sfi-undervisningen. Vi vill se kraftfulla insatser för att kvalitetssäkra sfi-utbildningen bl.a. när det gäller tillgången till varvad praktik och validering, fler lärarledda timmar och stärkt lärarekompetens. Sfi ska enligt vår mening på ett målinriktat sätt kunna kombineras med praktik, arbetslivsorientering, validering, annan utbildning eller förvärvsarbete

Vi vill också komma till rätta med den bristande kontinuiteten både för den undervisande läraren, för gruppen och den enskilde. Den löpande intagningen är en faktor, en annan är att den studerande tvingas göra avbrott i studierna för att ta ett jobb, även under kort begränsad tid, för att inte gå miste om sin försörjning. Detta skapar en motsägelsefullhet då individen å

ena sidan ställs inför behovet att snabbt komma ut i arbetslivet, å andra sidan av behovet att skaffa sig fullgoda kunskaper i svenska för att klara arbetslivet och samhällets alla krav.

Vi vill också se över den studieekonomiska situationen för de sfi-studerande och återinföra timersättningen för sfi.

7. Svenska för invandrare m.m., punkt 5 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:A402 yrkandena 17 och 18 samt avslår motionerna 2008/09:Sf343 yrkande 20, 2008/09:Ub344 yrkandena 1–3, 2008/09:Ub361, 2008/09:Ub400, 2008/09:Ub450, 2008/09:Ub596 yrkandena 4 och 5 samt 2008/09:A380 yrkande 2.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att det bör göras en effektutvärdering av sfi, vilket inte gjorts tidigare. Det bör utvärderas om sfi leder till grundläggande kunskaper i svenska och därigenom bl.a. stärker deltagarnas ställning på arbetsmarknaden.

I dag finns det anställda inom offentlig sektor med mycket begränsade kunskaper i svenska. De återfinns i yrkesgrupper som lokalvårdare och skolbispisningspersonal. Inom statlig förvaltning vill vi att ett kompetensutvecklingsprogram initieras för att möjliggöra att anställda inom ramen för sin anställning läser sfi. Det bör utredas om incitament kan skapas för att motivera kommuner att göra motsvarande.

Särskilt yttrande

Resurser till vuxenutbildningen m.m., punkt 3 (v)

Rossana Dinamarca (v) anför:

Målet för vuxnas lärande är att ge alla vuxna möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt, sysselsättning och rättvis fördelning. Den kommunala vuxenutbildningen ska alltså tillvarata en rad olika behov hos både individer och samhälle.

Vänsterpartiet vill skapa fler platser inom den kommunala vuxenutbildningen, främst inom omvårdnadsprogrammet. Inte minst därför att vi vill göra satsningar på ökad kvalitet inom den offentliga sektorn med fler anställda. En höjning av kompetensen ställer också krav på en utbyggnad av den kommunala vuxenutbildningen.

Även inom andra delar av den offentliga sektorn vill vi anställa fler för att förbättra kvaliteten. Totalt vill vi skapa 200 000 nya arbeten inom välfärden, men vi har kunnat konstatera att många av de yrkesgrupper som vi vill se fler i finns i bristyrken och på kort sikt är arbetskraftsreserven relativt liten. För att nå målet måste därför fler människor utbildas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:C448 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en utökning av antalet KY-platser, behovet av satsningar på komvux och en översyn av kursplanerna för gymnasiets byggprogram.

2008/09:Sf343 av Kalle Larsson m.fl. (v):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetshöjning av sfi.

2008/09:Ub217 av Eva Sonidsson och Jasenko Omanovic (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vuxenutbildningen.

2008/09:Ub256 av Per Svedberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till personer med låg utbildning.

2008/09:Ub257 av Per Svedberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till kommuner för att bedriva vuxenutbildning.

2008/09:Ub277 av Jennie Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av vuxenutbildning.

2008/09:Ub279 av Oskar Öholm (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om valfrihet inom vuxenutbildningen.

2008/09:Ub289 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gravt synskadades rätt att lära sig punktskrift.

2008/09:Ub326 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är angeläget att stimulera dem med kort utbildning så att de vågar satsa på utbildning.

2008/09:Ub333 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att utveckla komvux.

2008/09:Ub344 av Maria Lundqvist-Brömster (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ålägga kommunerna att tillhandahålla kvalitativt likvärdig sfi-undervisning för alla nyanlända invandrare, vilket också ska inkludera dem med någon form av funktionsnedsättning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även de med någon form av funktionsnedsättning ska påbörja sfi-undervisningen inom tre månader.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det statliga talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) får ansvar för litteraturförsörjningen för sfi-elever med synskada för att garantera en kvalitativ och effektiv produktion av studiematerial.

2008/09:Ub361 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sfi och funktionshinder.

2008/09:Ub395 av Maria Lundqvist-Brömster och Agneta Berliner (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till punktskrift.

2008/09:Ub397 av Ameer Sachet m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vuxenutbildning.

2008/09:Ub400 av Jasenko Omanovic (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sfi för invandrare med funktionsnedsättning.

2008/09:Ub408 av Fredrik Olovsson och Michael Hagberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslag till kommunal vuxenutbildning.

2008/09:Ub450 av Yilmaz Kerimo och Tommy Waidelich (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sfi-undervisning.

2008/09:Ub532 av Ann-Kristine Johansson och Per Svedberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den kommunala vuxenutbildningen och det livslånga lärandet.

2008/09:Ub538 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vuxenutbildning och rekryteringsbidrag.

2008/09:Ub569 av LiseLotte Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna till en lag som garanterar gravt synskadade rätten att lära sig punktskrift.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilken myndighet som ska ansvara för undervisning i punktskrift.

2008/09:Ub591 av Mona Sahlin m.fl. (s):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning för vuxna.

2008/09:Ub593 av Marie Granlund m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta jämställdhet genomsyra hela det livslånga lärandet.

2008/09:Ub596 av Marie Granlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra en hög ambition att erbjuda en flexibel och lättillgänglig vuxenutbildning där alla som har behov av det kan delta.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka det statliga stödet till kommunal vuxenutbildning.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktade insatser för att underlätta för studieovana grupper att studera.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att kvalitetssäkra och individualisera sfi-undervisningen, att införa en rätt till ett lägsta antal undervisningstimmar samt stärka kontakten med arbetslivet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenskundervisning på modersmålet, kontinuerligt intag och flexibla studietider.

2008/09:A380 av Yilmaz Kerimo m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra matchningen och svenska för invandrare (sfi).

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en effektutvärdering av sfi.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett kompetensutvecklingsprogram som möjliggör för anställda i offentlig sektor att läsa svenska för invandrare.